

МА'NAVIY-MA'RIFIY ISHLARNI TASHKIL ETISHDA KOMPYUTER TEKNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH

Xojimetov Sa'dulla Jumanazarovich

Jizzax davlat pedagogika universiteti 1-kurs magistri

Аннотация: Ma'naviyat va ma'rifat g'oyalarini xalq qalbi va ongiga singdirish muayyan texnologiya asosida olib borilganida tadbirlarning ketma-ketligi, miqyosi va me'yor, davomiyligi va tamoyillari singari jihatlar qamrab olinadi. Ularning muhimligi shunda ko'rinadiki, masalan, targ'ibotda me'yorning buzilishi, milliy mafkura to'g'risida hadeb va noo'rin gapiraverish, me'yorni bilmaslik teskari samara berishi mumkin. Targ'ibot texnologiyasi ma'naviy-ma'rifiy ishlar, milliy g'oya va mafkura mazmun-mohiyatiga mos bo'lgan taqdirdagina kutilgan natijaga erishish mumkin.

Калит so'zlar: texnologiyalar, mafkura, yoshlar tarbiyasi, innovatsion modellar, kompyuter savodxonligi, targ'ibot-tashviqot.

Ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etish usullari, texnologiyalari, ustuvor yo'nalishlari XXI asrda insoniyat o'z taraqqiyotining sifat jihatidan yangi pallasiga qadam qo'ydi. Dunyoda katta o'zgarishlar sodir bo'layotgan bugungi kunda ijtimoiy makonni o'zlashtirishning yangi usullari, jumladan, yangi texnologiyalar keng rasm bo'ldi. Texnologiyalar asri deb atalayotgan XXI asrda ishlab chiqarishda joriy etilgan yangi texnologiyalar mehnat samaradorligini misli ko'rilmagan darajada o'stirib yubordi. Biroq yangi texnologiyalar faqat sanoat va qishloq xo'jaligida qo'llanilmayapti, balki ma'naviy, mafkuraviy jarayonlarda ham o'z samarasini ko'rsatmoqda. Mamlakatimizdagi mafkuraviy jarayonlarga ham shu nuqtai nazardan yondoshish ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil qilishda zamonaviy texnologiyalardan foydalanish zaruratini ko'rsatadi. Ma'naviyat va ma'rifat g'oyalarini xalq qalbi va ongiga singdirish muayyan texnologiya asosida olib borilganida tadbirlarning ketma-ketligi, miqyosi va me'yor, davomiyligi va tamoyillari singari jihatlar qamrab olinadi. Ularning muhimligi shunda ko'rinadiki, masalan, targ'ibotda me'yorning buzilishi, milliy mafkura to'g'risida hadeb va noo'rin gapiraverish, me'yorni bilmaslik teskari samara berishi mumkin. Targ'ibot texnologiyasi ma'naviy-ma'rifiy ishlar, milliy g'oya va mafkura mazmun-mohiyatiga mos bo'lgan taqdirdagina kutilgan natijaga erishish mumkin.

O'zbekistonda ma'naviy-ma'rifiy ishlarni va mafkuraviy jarayonlarni tashkil etishning ustuvor yo'nalishlari quyidagilardan iborat:

- belgilangan tadbirlarning yuqori darajada uyushqoqlik bilan o'tkazilishini ta'minlash;
- ma'naviyatning, milliy g'oyaning targ'iboti sifatini muntazam oshirib borish;
- davr talablaridan kelib chiqqan holda ma'naviy-ma'rifiy va mafkuraviy ishlarni tashkil etishning yangi, samarali yo'llarini izlash;

- bu sohada eski uslublarning mutlaqlashtirilishiga, andozalashtirishga yo'l qo'ymaslik;

- ma'naviy-ma'rifiy ishlar va mafkuraviy jarayonlarni tashkil etishda ijtimoiy muhitni hisobga olish;

- ma'naviy-ma'rifiy ishlar va mafkuraviy jarayonlarni tashkil etishda uchraydigan rasmiyatchilik va majlisbozlik ko'rinishlariga baxram berish;

- mafkuraviy faoliyatning qanchalik samarali olib borilayotganini bilish maqsadida uning monitoringini tashkil etishdan iborat.

- Milliy g'oyaning targ'ibot-tashviqotini tashkil etishda quyidagi tashkiliy tamoyillarga amal qilinishi maqsadga muvofiq:

- keng qamrovlilik, bunda jamiyatning barcha a'zolariga g'oyalar xilma-xilligi asosida mafkurani singdirish, bu jarayonda aholining barcha qatlamlarini qamrab olish nazarda tutiladi. Natijada, jamiyatning barcha bo'g'inlari mafkuraviy ta'sir doirasida qamrab olinadi; - umumiy maqsadga yo'naltirilganlik; - faol insonni tarbiyalash va inson salohiyatini yuzaga chiqarish mafkuraning bosh maqsadi qilib olinadi chunki Islom Karimov "Yuksak ma'naviyat-yengilmas kuch" asarida ta'kidlaganidek "kommunistik mafkura va axloq normalaridan voz kechilganidan so'ng jamiyatda paydo bo'lgan g'oyaviy bo'shliqdan foydalanib, chetdan biz uchun mutlaqo yot bo'lgan, ma'nviy va axloqiy tubanlik illatlarini o'z ichiga olgan "ommaviy madaniyat" yopirilib kirib kelishi mumkinligini unutmaslik kerak" uzluksizlik - milliy g'oya targ'ibotining makonda va zamonda doimiylikini, uning yaxlit tizim shakliga keltirilishini anglatadi. Uzluksizlik tamoyili milliy g'oya va mafkurasi xalq ongiga singdirish uchun mamlakatda muayyan mafkuraviy maydon yaratishni taqozo qiladi. Bu maydondagi har bir holat va harakat, jumladan, ta'lim tizimidagi o'quv rejalari, dasturlar, darsliklar, o'quv qo'llanmalari, sinf va auditoriyalar, ko'rgazmali qurollar milliy g'oya va mafkuriga uyg'un bo'lishi talab etiladi;

- ketma-ketlik - har bir bosqich uchun istalgan qadriyatlarni singdirish maqsadida mafkuraviy tashviqot rejalashtiriladi;

- bosqichma-bosqichlik - milliy g'oya va mafkurani targ'ib qilishning ruhiy jihatlari bilan bog'liq bo'lib, ham targ'ib qiluvchi, ham qabul qiluvchining muayyan tayyorgarlik bosqichlaridan o'tishini taqozo qiladi. Aytaylik, boshlang'ich sinf o'quvchisiga milliy mafkuraning falsafiy va etnik ildizlari to'g'risida gapirish no'rin bo'lishdan tashqari mutlaqo samarasiz hamdir. Shuning uchun bog'chada, boshlang'ich sinflarda, to'liqsiz o'rta maktabda, yuqori sinflar, akademik litsey va kollejlar, oliy o'quv yurtlari va mehnat jamoalarida ma'naviy-ma'rifiy va mafkuraviy ish tinglovchi va o'quvchilarning yoshi, bilimi, ma'lumoti kabi jihatlarni hisobga olib aniq belgilangan reja asosida olib borilishi kerak;

Ma'naviy-ma'rifiy ishlarda meyor, shaxsiy ibrat va boqarish.

- me'yoriylik – aksil targ'ibotni keltirib chiqaradigan, hayotdan uzilib qolishga olib keladigan balandparvozlik, rasmiyatchilik va takrorlanishlarga yo'l qo'ymaydi;

- shaxsiy ibrat – ma'naviy-ma'rifiy tadbirlar va mafkuramizni targ'ib qilishda muvaffaqiyatni ta'minlaydigan muhim omillardan biri. Maktab muallimi darsda o'quvchilarga millat manfaatlari, orzu-umidlari, intilishlari to'g'risida balandparvoz gaplarni gapirsa-yu, o'zi hayotda shu manfaatlarga zid ishlarni qilsa, bu targ'ibotning samarasi nolga teng bo'ladi. Mamlakat va millat ravnaqi to'g'risida og'iz ko'pirtirib gapiradigan boshliq bo'shab qolgan lavozimga layoqatli va munosib xodim qolib, o'ziga qarashli, lekin bu o'ringa nomunosib odamni tiqishtirsa, u millatning yuziga oyoq qo'ygan bo'ladi va uning milliy mafkurani aksiltarg'ibot qilgan bo'ladi. Shuning uchun, milliy g'oyani aholi ongiga singdirishda targ'ibotchilar faoliyatida ish bilan so'z birligini ta'minlash, ayniqsa, rahbar xodimlarning shaxsiy ibrat ko'rsatish tamoyiliga amal qilishi muvaffaqiyatni ta'minlaydigan eng muhim omillardan biridir. Korxonalar, tashkilotlar, muassasalar rahbari, ular davlat sektori yoki xususiy sektorga tegishli bo'lishidan qat'iy nazar o'z jamoasidagi ma'naviy-mafkuraviy jarayonlarga mas'ul bo'lishi kerak;

- ilg'or targ'ibot-tashviqot texnologiyalaridan foydalanish - bunda mafkuraviy targ'ibotga insonlarni mohirona boshqarish usuli sifatida qaraladi. Milliy g'oyaning targ'iboti qotib qolgan narsa emas, faol jarayondir. Shuning uchun uni qadimdan qolgan va'z aytish va ma'ruza o'qish kabi targ'ibot shakllari yordami bilangina keng xalq ommasini ongiga singdirib bo'lmaydi. Maqsadga erishish uchun targ'ibotning faol shakllaridan, zamonaviy texnologiyalardan foydalanish maqsadga muvofiq. Yoshlar orasida targ'ibot olib borilganda munozara, bahs, davra suhbatlari kabi shakllardan oqilona foydalanilsa maqsadga tezroq va to'laroq erishish mumkin. Yoshlarning fiziologik va ruhiy xususiyatlari va'z va ma'ruzalarni emas, ko'proq interaktiv usullar va sanab o'tilgan targ'ibot shakllaridan foydalanishni taqozo qiladi.

Mazkur targ'ibot tamoyillari milliy istiqloq g'oyasini inson ongi va qalbiga singdirishning barcha bosqichlari uchun umumiy va bir xil bo'lib, turli bosqichlarda, turli shakl va vositalardan foydalanganda odamlarning yoshi, kasbi, ma'lumoti kabi xususiyatlari hisobga olinadi. Targ'ibot olib borishda sanab o'tilgan tamoyillarning muayyan auditoriya xususiyatlariga mosligini ta'minlash targ'ibot samaradorligini ta'minlaydigan eng muhim omildir.

Targ'ib qilinayotgan g'oyalarning inson ongida axborot, ma'lumot tarzida o'rinishi kifoya qilmaydi, ular insonning yurak-yuragiga yetib borganidagina ular inson qalbiga chuqur o'rinishadi. Buning uchun esa auditoriya targ'ibotchining milliy g'oyaga chuqur ishonchi va qat'iyatini his qilishi kerak. Lekin targ'ibotda g'oyalarga e'tiborni tortish bilan ham qanoatlanish mumkin emas. Shunki e'tiborni jalb qilish - targ'ibotning birinchi bosqichi, xolos.

Targ'ibotning keyingi bosqichi g'oyani to'g'ri va atroflicha tushuntirishni, mafkura bilan bog'liq barcha savollarga javob topib berishni talab qiladi. Shunki milliy g'oyani tushunish - unga ishonish demakdir. Ana shu yerda bir savol bilan to'qnashamiz: nima ko'proq ishonch uyg'otadi: jiddiy dalillar bilan asoslangan axborotmi yoki hissiyotlarni uyg'otuvchi ma'ruzami? Targ'ibot davomida insonning hislariga, qalbiga murojaat qilish katta samara beradi, albatta. Lekin ishonchli dalillar, e'tiroz uyg'otmaydigan hayotiy ma'lumotlarning keltirilishi bu g'oyalarni hayotga tatbiq qilishdan hammamiz manfaatdor ekanligimiz haqidagi fikrni uyg'otadi.

Targ'ibot jarayoni shu yerda tugaydi, deb o'ylaydiganlar katta xato qiladilar. Zero, mafkura yangi ishlarga ilhomlantiradi, harakatga undaydi. Harakatsiz mafkura esa safsatabozlikdan bo'lak narsa emas. Demak, insonlar milliy mafkuradan o'rin olgan g'oyalarga mos harakat qila boshlaganlaridagina milliy g'oya xalqning e'tiqodiga aylanganligi haqida xulosa qilish mumkin.

Ma'naviy-ma'rifiy ishlarda fuqaro tarbiyasi.

Milliy g'oya va O'zbekiston tajribasi ko'tarilgan masalaning muhimligi O'zbekistonda ham bu borada amalga oshirilayotgan ishlarni tahlil qilishga undaydi. E'tibor berib qaraydigan bo'lsak, bizda "fuqaro tarbiyasi" haqida kam gapiriladi. Lekin bizda bu vazifa o'z holiga tashlab qo'yilgan emas. O'zbekistonda fuqaro tarbiyasi davlat siyosatining ustuvor sohasi bo'lib, asosan ikki yo'nalishda: Kadrlar tayyorlash milliy dasturi doirasida va milliy istiqlol g'oyasini singdirish vositasida amalga oshirilmoqda. Ko'rinib turibdiki, bizda ham fuqaro tarbiyasini amalga oshiruvchi maskan sifatida maktab tanlangan. Shunki maktabda bola bilim olishdan tashqari shaxs sifatida ham shakllanadi. Demak, maorifga millatni tarbiyalashdek mas'uliyatli vazifa yuklangan.

Lekin ta'lim tizimida targ'ibot-tashviqotdan maqsad – faqat bilim berish emas, balki kishini biror harakatga undashdan iborat ekanligini unutmashimiz lozim. Masalaga ana shu jihatdan qaraydigan bo'lsak, milliy g'oya va mafkura o'qitilayotgani hali odamlar ongiga mafkura singdirilyapti degani emas. Demak, mafkuraviy maqsadlarni aniq o'quv vazifalari shakliga keltirishimiz, milliy g'oya va mafkuradagi asosiy g'oyalarning amaliy harakatlarga aylanishiga erishishimiz zarur.

Ta'kidlash joizki, targ'ibotning negizida faqatgina g'oyaga ishonch emas, g'oyani targ'ib qilayotgan insonga ishonch ham yotadi. Shu bois, maqtash targ'ibotning yagona va hatto eng to'g'ri usuli ham emas. Demak, mafkurani hayotni faqat maqtash, uni benuqson tasvirlash orqali targ'ib qilish mumkin emas.

Bunga bir misol. Bir vaqtlar AQSh fuqarolarida demokratik tamoyillarning bir oz qadrsizlanishi kuzatilgan edi. Mutaxassislar tomonidan bu muammoning turli yechimlari taklif qilindi, lekin targ'ibotning bir oz noan'anaviy usuli tanlab olindi: demokratiyaning kamchiliklari oshkora aytili, uning ba'zan «ishlamayotgani» ochiq tanqid qilindi va unga muqobillar sifatida kommunizm va monarxiya targ'ib etildi. Targ'ibotning bu usuli kutilgan samarani berdi: odamlar «yomon bo'lsa ham,

demokratiyadan qo'ymasin» degan fikrga keldilar va demokratiyaning ashaddiy himoyachilariga aylandilar.

Bugungi voqelik milliy g'oya va mafkuri targ'iboti masalasiga alohida e'tibor berishni talab qilmoqda. Hozirgi kunda mamlakatimizda milliy g'oya va mafkura targ'iboti eng dolzarb masalalardan biriga aylanganligini inobatga oladigan bo'lsak, uning targ'ibot-tashviqotiga ham yangicha texnologiyalar, usullar, vositalarni jalb qilish foydadan holi emas. Milliy g'oya va mafkuri targ'ibotining ta'sirchanligini oshirish vazifasi ham bu jarayonda yangi texnologiyalarni keng qo'llash zaruratini kuchaytiradi. Mafkura targ'ibotida yangi texnologiyalarni qo'llashda jahonning qator davlatlarida bu borada to'plangan ilg'or tajribalardan foydalanish ayni muddao bo'lur edi.

To'rt qadamli universal va innovatsion model.

Masalan, jahonda keng tarqalgan «to'rt qadamli» universal modeldan ham mafkura targ'ibotida foydalanish mumkin. Shu bois uning mohiyatini batafsil yoritishga harakat qilamiz:

1-qadam: Muammoning qo'yilishi. Ma'naviy-ma'rifiy ishlar jarayonida singdirilishi zarur bo'lgan g'oyalarni belgilab olinadi. Bundan tashqari, «Nima uchun aynan bu g'oyalarni singdirishga ehtiyoj tug'ildi?», «Bu g'oyani singdirish ishlariga qaysi tuzilmalar jalb qilinishi kerak?», «Bu g'oyalarni singdirish jarayonida qaysi ijtimoiy guruhlar qamrab olinadi?» kabi savollarga javob topish lozim. To'plangan ma'lumotlar asosida singdirilishi zarur g'oyalarga jamiyatdagi ehtiyoj, jamoatchilikning fikri, ommaviy axborot vositalarida bu masalalarning qay darajada yoritilganligi va umuman, shu kungacha qilingan ishlar aniqlab olinadi.

2-qadam: Rejalashtirish va dasturlashtirish. Bu bosqich uzoq muddatga mo'ljallangan kommunikativ (muloqot) vazifalar strategiyasini ishlab chiqishni nazarda tutadi. Mafkura targ'ibotida avvalo kishilarning milliy g'oyaga munosabatlari, uni qay darajada tushunishlari, ularning qadriyatlarini o'rganib chiqiladi. Bundan tashqari, kishilarni milliy g'oya va mafkuraning muayyan yo'nalishi haqida doimiy xabardor qilib turuvchi axborot manbai yaratiladi. Singdirib borilayotgan g'oyalarga kishilarning munosabati o'rganilib, bu axborotlar chuqur tahlil qilinadi. Davlat idoralari va fuqarolar o'rtasidagi muloqotlar muntazam ravishda muvofiqlashtirib boriladi. Umuman bu bosqichda, dasturning maqsadi (harakatlar nima maqsadga xizmat qiladi), ta'sir ko'rsatish auditoriyasi (kimlarga asosiy e'tibor beriladi), kutilayotgan natijalar (har bir auditoriya bilan ishashdan ko'zlangan aniq maqsad nima) belgilab olinadi. Ma'naviy-ma'rifiy ishlar jarayonida auditorini segmentlash, ya'ni uni bir necha guruhlariga ajratib o'rganish, ularga ta'sir ko'rsatishning shu guruh uchun samarali bo'lgan usullarini ishlab chiqish zarur. Bu guruhlariga qadriyatlarini va manfaatlarini bir-biridan farq qiluvchi qamlamlarni, masalan, talabalarni, askarlarni, tadbirkorlarni, nafaqaxo'rlarni, ziyolilarni, erkaklarni, ayollarni, yoshlarni yoki keksalarni kiritish

mumkin. Tabiiyki, ma'naviyatni milliy g'oyani singdirishda ziyolilarga yetkaziladigan axborotlar bilan tadbirkorlarning kayfiyatlariga ta'sir ko'rsatib bo'lmaydi. Shuning uchun vatanparvarlik tuyg'ularini singdirishda talabalarga ham, harbiy xizmatchilarga ham, ziyolilarga ham, dehqonlarga ham bir hil munosabatda bo'lish, bir xil usullardan foydalanish kutilgan samarani bermaydi. Shunki turli ijtimoiy guruh vakillarining dunyoqarashi, manfaatlari va qadriyatlari bir-biridan farq qiladi. Mafkura targ'ibotida aynan mana shu qadriyatlarga, manfaatlarga mos g'oyalarni ilgari surish ko'proq samara berishi mumkin. Umuman olganda, ushbu bosqichda kishilarning ongida, ularning harakatlarida o'zgarishlar yasash uchun nimalar qilish kerakligi aniqlab olishi zarur.

3-qadam: muloqotga kirishish. Ma'naviy-ma'rifiy ishlarni samarali tashkil etish uchun asosiy kommunikativ vazifalar rejalashtirilgan va aniq maqsadlar sari yo'naltirilgan bo'lishi lozim. Buning uchun birinchi navbatda, kommunikator (axborot beruvchi) va auditoriyaning qarashlari bir-biriga yaqinlashtirilishi lozim. Ushbu yo'nalishdagi ishlarda quyidagi omillarga e'tibor qaratish zarur: 1) auditoriya fikrini eng ko'p ifoda etayotgan ommaviy axborot vositalari turiga e'tibor qaratish; 2) auditoriya ishonchini eng ko'p qozongan ommaviy axborot vositasi turidan keng foydalanish; 3) biror muammo xususidagi kommunikator va auditoriyaning qarashlaridagi farqlarni kamroq ko'rsatish zarur (jumladan, mavjud muammolarni xolis yoritish va auditoriyaning ishonchini qozonish); 4) voqea-hodisalarni yoritishda auditoriyaning manfaatlaridan kelib chiqib yondoshish; 5) kommunikatorning pozitsiyasini ko'pchilikning pozitsiyasi sifatida talqin etish; 6) jamiyatdagi ijtimoiy guruhlarning manfaatlariga mos holda alohida yondoshish. Axborotni yetkazishning e'tiborli jihati shundaki, u yangiliklar ko'rinishida bo'lsa-da, faqat bir tomonlama maqto'v shaklida emas, balki ko'pchilikni qiynayotgan muammolarning yechimi sifatida, barchaga tushunarli tilda bayon etilishi lozim. Shunday qilib, uchinchi bosqich o'z ichiga quyidagi elementlarni qamrab oladi: harakat strategiyasi, kommunikativ strategiya, dasturni amalga oshirish rejasi.

4-qadam: Yakuniy xulosalar yasash. Yakuniy xulosalar yasash ikki yo'nalishda: baholash mezonini ishlab chiqish va aks aloqalarni o'rganish shaklida amalga oshiriladi. Baholash mezonini ishlab chiqishda kishilarga singdirilgan g'oya ularga qay darajada ta'sir etganligini aniqlashning ob'ektiv mezonlari belgilansa, aks aloqalarni o'rganishda berilgan axborotlar soni, unga kishilar tomonidan qilingan reaksiyalar, singdirilgan g'oya natijasida kishilar o'z harakatlarini qay daraja o'zgartirganliklari tahlil qilinadi, ularning mafkuraviy ta'sirga javob reaksiyasi o'rganiladi. Ma'naviy-ma'rifiy ishlar samaradorligini ta'minlashda bu bosqich muhim ahamiyat kasb etadi. Shunki kishilarning fikrlari, baholari, munosabatlaridagi o'zgarishlarni doimiy o'rganib borish g'oyaviy ta'sirning samaraligini «o'lchash» imkonini beradi. Bundan tashqari, insonlarni bezovta qiladigan muammolar haqida doimiy axborot to'planib, shunga mos

ravishda targ'ibot yo'nalishini o'zgartirish yoki muayyan g'oyalarning tashviqotini faollashtirish bo'yicha tavsiyalar beriladi. Jamoatchilik fikridagi bu kabi o'zgarishlarni muntazam ravishda o'rganib borish mafkurani singdirish borasidagi kelgusi ishlar uchun zamin bo'lib xizmat qiladi.

Yuqorida ta'kidlanganidek, Ma'naviy-ma'rifiy ishlarni tashkil etishda yangi texnologiyalaridan foydalanish auditoriyani segmentlashni (turkumlarga ajratishni) taqozo etadi. Auditoriyani segmentlash quyidagi omillar asosida amalga oshiriladi:

- Geografik makonga ko'ra. Kishilarning yashash joyi, mintaqada joylashgan o'rni bir-biridan farq qilishi tufayli milliy istiqol g'oyasini singdirishda ularning yashash joyiga e'tiborni qaratish lozim bo'ladi. Masalan, Surxondaryo va Qashqadaryo viloyatlari aholisining qarashlari, urf-odatlari Toshkent shahri yoki Qoraqalpog'iston Respublikasi aholisining qarashlari va urf-odatlaridan ancha farq qiladi;

- Demografik omilga ko'ra. Kishilarning yoshi, jinsi, oilaviy ahvoli bir-biridan farq qilgani bois ularning qarashlarida va qadriyatlarida ham muayyan tavofutlarni uchratish mumkin. Milliy istiqol g'oyasi targ'ibotining samaradorligini oshirishda bu omillarni ham nazardan qochirib bo'lmaydi;

- Psixologik omilga ko'ra. Kishilarning ruhiy holati ancha o'zgaruvchan bo'lsa-da, bu omil mafkura targ'ibotida katta ahamiyat kasb etadi. Milliy istiqol g'oyasini insonlar ongi va qalbiga singdirishda ularning ruhiy holati, jamiyatimizda kechayotgan islohotlarga munosabati, qo'llab-quvvatlash darajasiga, voqea-hodisalarga munosabati va kayfiyatlarini hisobga olish darkor;

- Ijtimoiy maqomiga ko'ra. Kishilarning jamiyatda tutgan ijtimoiy maqomi ularning axborotni qay darajada qabul qilishlariga, bu axborotga qanday munosabat bildirishlariga sezilarli ta'sir ko'rsatadi. Obro'-e'tiboriga ko'ra. Targ'ibotda yangi texnologiyalarni qo'llashda fikr yetakchilaridan foydalanish axborot yetkazishning eng samarali usullaridan biri hisoblanadi. Shu bois kishilarga ta'sir ko'rsatishda ularning obro'-e'tiborli kishilarga bo'lgan ishonchidan mohirona foydalanish talab etiladi. Negaki, muayyan guruhning manfaatlarini ifoda etishda avvalo fikr yetakchisini aniqlash va u orqali axborot yetkazish targ'ibotning samaradorligini oshirishga xizmat qilishi shubhasiz.

- A'zolikka ko'ra. Kishilar u yoki bu partiyaning, jamoat birlashmasining a'zosi ekanligi mafkura targ'ibotida qo'l keluvchi omil sanaladi. Odatda, bitta guruhga mansub kishilarning qarashlarida umumiylik, o'xshashlik bo'ladi. Bu esa mafkura targ'ibotini bir qadar yengillashtirishga xizmat qiladi.

- Qarorlar qabul qilishdagi ishtirokiga ko'ra. Kishilarning ijtimoiy-siyosiy hayotdagi ishtiroklari va faolliklari ularning axborotni qabul qilishlariga ta'sir ko'rsatgani bois bu omil milliy istiqol g'oyasi targ'ibotida hisobga olinishi lozim. Qarorlar qabul qilishda faol ishtirok etishni xohlovchilar yoki o'zini hech narsani hal

qilmaydigan «kichkina odam» deb hisoblaydigan kishilar bitta axborotni qabul qilishda turli nuqtai nazar bilan yondoshadilar.

Foydalanilgan adabiётlar ro‘yxati:

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 28-iyuldagi ”Ma’naviy-ma’rifiy ishlar samaradorligini oshirish va sohani rivojlantirishning yangi bosqichga ko‘tarish to‘g‘risida”gi PQ-3160-sonli qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 3-maydagi “Ma’naviy-ma’rifiy ishlar samaradorligini oshirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi PQ-4307-son qarori.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 26-martdagi “Ma’naviy-ma’rifiy ishlar tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-5040-son [qarori](#).
4. Karimov I. A. Tarixiy xotirasiz kelajak yo‘q. T. SHarq.1998 yil.
5. Karimov. I.A. O‘zbekiston XXI asrga intilmoqda. T.: O‘zbekiston, 1999 yil.
6. Karimov. I.A. O‘zbekiston buyuk kelajak sari T.: O‘zbekiston. 1998 yil.
7. Karimov I. A. YUksak ma’naviyat- engilmas kuch. –T.:«Ma’naviyat», 2008 yil.